

Foto: Fotobureau Thuring, 1957, Houtrushallen.

Foto: Vincent Mentzel, 1985, Houtrushallen.

**Dit is het begin:
wij gaan door
met de strijd!**

Cas Wouters

Deze twee foto's markeren het begin en het einde van de laatste periode van emancipatie en verzet. Door een speling van het lot zijn de beide foto's genomen in de Haagse Houtrushallen. In de jaren vijftig traden in die hallen muzikanten op (Lionel Hampton in 1956 en Freddy Bell in 1957) die het publiek zodanig in vervoering

brachten dat ze zich gedroegen zoals op de foto is te zien. Dat ging de autoriteiten te ver; ze grepen in (er is een andere foto waarop de jongen zonder jasje aan zijn haren door de politie wordt weggesleurd) en zo ontstonden de eerste 'rellen'. Dat leidde weer tot 'maatregelen'; in een aantal steden werd het houden van jazz-concerten verboden, in Amsterdam op 27 september 1957. Maar, zoals bekend, er was geen houden aan.

Wat als generatieconflict was geboren, groeide uit tot volwassen verzet. Met de ouderdom kwamen de gebreken en in diezelfde Houtrusthallen vertoonde de geest van verzet op 26 oktober 1985 een (voorlopig) laatste teken van leven. Bij het aanbieden van het volkspetitionement tegen de plaatsing van kruisraketten in Nederland aan premier Lubbers stemde het publiek als het ware met de rug door de premier massaal de rug toe te keren. De meesten maakten daarbij het internationale vredesteken. Het was een manier van doen die in de gezagsgetrouwe jaren vijftig nog ondenkbaar zou zijn geweest. Daarna is er geen demonstratie van enige betekenis meer geweest, noch een andere vorm van collectief verzet tegen de autoriteiten.

De eerste foto is al eens door sociologen gebruikt, namelijk door Krantz en Vercrujisse in hun boek *De jeugd in het geding* (Bezige Bij 1959). Zij namen het op voor wat destijds vaak werd aangeduid als de 'massajeugd', de 'ongrijpbaren' en de 'nozems' op wie jazz en rock-'n-roll een verwoestende uitwerking zouden hebben. De auteurs relativeren - '...groot was de afkeer van het vrije dansen, hoewel niet bleek, dat men het ooit goed gezien had' (89) - en zij verzetten zich tegen de op sensatie beluste pers die schreef over 'heidens kabaal', 'dol geworden horde', 'een explosie van ongedisciplineerdheid', 'verloren tallozen in de zaal hun laatste greintje zelfbeheersing', 'gillen hysterisch', 'brulden als wilde dieren' (16/17). Op de door Krantz en Vercrujisse gestelde vraag 'Zijn de "nozems" anti-maatschappelijk?' - de titel van deel III van hun boek - geven zij ondubbelzinnig antwoord: 'De kwalificaties: "massa-", "asfalt-" of "maatschappelijk verwilderde" jeugd ontzeggen aan grote groepen jongeren maatschappelijke volwaardigheid' (139). '(...) Wanneer de volwassenen vanuit de vanzelfsprekendheden, hun generatie eigen, de toelaatbaarheidsgrenzen voor het gedrag van de jeugd zo

nauw trekken als thans geschiedt, zijn zij het, die het jeugdprobleem scheppen' (144). 'Van de jazz gaat geen specifieke pathogene werking op de jeugd uit' (149).

Op de tweede foto zien we een verzet van volwassen en ouderen. Dat het collectieve verzet toen naar het graf werd gedragen wist nog niemand. Wel is uit het meegedragen spandoek op te maken dat vader en vaderland in de tussentijd moesten inschikken terwijl moeder en moeder aarde aan betekenis hadden gewonnen. In die tijd, het midden van de jaren tachtig, vormden vrouwen vredeskampen tegen plaatsing van kruisraketten en voor hen was zo'n kruisraket vooral een symbool van de overheersing van mannen over vrouwen en van de angst van mannen voor elkaar. Dit ging gepaard met een zekere geringschatting voor mannen als beschermers van huis en haar(d). De tekst op het spandoek demonstreert dat de brede processen van mondialisering en pacificering zich hadden uitgestrekt van het mondiale niveau tot in de huiselijke kring.

In juni 1997 vond in Amsterdam de eerste Europese demonstratie plaats (was die Eurotop toch ergens goed voor). Er was er maar één die de tienduizenden die naar Amsterdam waren gekomen verwelkomde: Abram de Swaan. Wat hij van de demonstranten had gehoord 'klonk nog al eens benauwend vertrouwd, een nagalm van de jaren zestig,' schreef hij in de slotzin van zijn column in *NRC Handelsblad* (21 juni 1997), 'maar het leek ook de voorbode van iets wat nog komen moet: een Europese oppositie.' Wat hem precies benauwt bleef onduidelijk - zijn eigen leeftijd misschien? -, maar voor de rest sta ik pal achter zijn geschreven welkomstwoord. Mondiale oppositie is geboden: zie hier de eerste 'global demonstration'. Dit is het begin; wij gaan door met de strijd!

